

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Additio, §. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

concurrent, nec inter ipsa tanta mora solum prohibita iure positivo, an eti-
vel contraria q intentio intercedit, quanta necessaria est, ad distinguen-
dum unum numero peccatum ab aliо, unum peccatum moraliter sunt.
Nec potest obijci, esse quidem unum
numero, sed includere duas specie ma-
litias; nec, inquam, hoc potest obijci,
quia se exponere tali periculo peccan-
di, & eodem peccato peccare, ejusdem
sunt speciei. Quod si intercedit pra-
dicta mora, non est mirum, debere
explicari, quia tunc sunt duo numero
distincta peccata. Qui media ex se il-
licita adhibet, ut fornicetur, qua ratio-
ne fateri debeat, diximus in Methodo
lib. 2. cap. 1. §. 10.

p De Lugo disp. 16, de pen, sec. 22.
nn. 511.

¶ 14. De eo, qui ex consuetudine in-
veterata fornicatur, diximus in Me-
thodo lib. 2. c. 1. §. 3. De recidivo di-
ximus ibidem lib. 3. c. 3. §. 4. Eum
qui cum magna contentione peccat
cum magna voluptate, cum tanta
continua duratione, quia solum addit
circumstantiam aggravantem; expli-
care eas circumstantias non necessario
debere, diximus item ibidem cap. 1.
§. 18, de circumstantijs aggravantibus

§. II.

Additio.

¶ 1. **F**ornicationem esse peccatum
mortale, & contrarium asserere
esse hæreticum, decretum est in Clem
Ad nostram. De hæreticis; sed an si

am jure naturali, atque adeo ex se sit
intrinsecè mala, queratur à Doctori-
bus. Et Durandus & quidem, alijque
pauci putant, esse solum ex jure positi-
vo: verum communis & omnium
fere Doctorum sententia docet, esse ex
lege naturali.

a Durandus in 4. dist. 3. q. 2. Mar-
tin, de magistr. q. 3. de luxuria. Caram.
in Th. mor. ann. 16. 3. b Apud Val. 3.
3. dis. 9. q. 3. p. 3. & Sol. li. 5. de iust.
q. 3. ar. 3. contendenter esse errorem in
fide contrarium, lege S. Thom. 2. 2. qn.
114. art. 4.

Mihi duo sunt certa: primò, hanc
communem, esse veram lètentiam:
seundò, data hac veritate, dicendum
à nobis esse, dari rationem naturalem
id certo probantem, sed ingenuè fate-
ri nos debere, eam à priori nondum
clare esse compertam. Ita solemus re-
spondere, cum de coeli quibusdam
occultis, cum de quadratura circuli,
alijsque similibus, etiam in Philoso-
phia disputamus, ea nimur certa
esse, certisque rationibus posse proba-
ri, verum eas nondum adhuc fuisse
manifestè ab ullo propositas. Dixi (à
priori) nam à posteriore, bb satis
manifestè probatur, præsertim ex eo,
quod si non esset iure naturali prohibita,
in aliquo tandem urgentissimo
casu posset in ea dispensari, quod nul-
lo modo dici potest. Sed hæc Schola-
sticis enucleanda relinquamus. Nos
quoad praxim.

bb I. Boff. r. 3. moral. ti. 24. n. 8. &
i. de Pollutione, & n. 26. & 27.

Conclu-

Concubinatus.

2. Dubitamus primò de concubinatu, qui quatinus possit esse inter conjugatos, sacro ordine initiatos, Religiosos &c. & sic pertinere ad alias species, tamen, quia frequentius est inter solutos, huc merito illū reducimus.

Respondeo, concubinatus non solum est, quando quis concubinam domini retinet, sed etiam quando foris extra domum, modo ad illam per modum habitus, ut liber, accedit. Vtrumq; periculosem peccatum, propter continuationem peccandi, duaque nestè vivat, amittere tutelam filiorum, pœnas habens; una est in foro interno, ut non possit concubinarius absolvi, nisi è domo ejiciat concubinam, vel si ea habiter extra domum, nisi firmiter proponat, ad illam non accedere, addita experientia alicuius temporis, juxta prudentiam Confessarij.

3. Quid si ejici non possit? de hoc alibi c non pauca dicta à nobis sunt, sicut etiam alibi c de modo, quo eiusmodi habitualia peccata sint apud fæderotem deponenda:

c In Meth. conf. li. 3. c. 3. adde Bonac. de mat. q. 4. p. 14. n. 22.

Altera pœna est in foro externo. Tridentinus f enim decrevit, ut concubinarius ter ab Episcopo admonetur, qui, nisi resipiscat, excommunicetur; quod si per annum in excommunicatione perseveraverit, castigetur concubina item ter admonetur, que nisi resipiscat, ejiciatur à civitate, vel etiam ex Diocesi. De pœnis concubinarij lege Azor. g concubinarius si sit Clericus, suspensioni bero relata; sed merito hac lex à

subjacet, sed post sententiam. Iege ci-tatos.

f lib. li. 2. c. 1. §. 7. g Azor. p. 3. lib. 3. c. 6. h Trid. sess. 25. c. 14. i DD. cit. quibus adde Syr. ro. 1. clavis reg. lib. 8. c. 2. Graff. li. 2. c. 76. Tol. li. 1. c. 46.

Copula cum vidua.

4. Dubitamus secundò, an copula cum vidua sit simplex fornicatio? Respondeo, ita; quia vidua soluta est; & licet Navarrus l putet, hanc, si fornicetur, seu ut loquuntur jura, inhotentiam est, non amittere, nisi post sententiam.

l Navarr. in man. c. 27. n. 67.

Instas pro Navarro: vidua amittit tutelam per secundas nuptias, etiam ante sententiam, ergo & per vitam fornicariam.

Respondeo, nego sententiam; nam illud prius expressè sic decretum est in jure, hoc posterius

5. Rursus eadem vidua si fornicatur intra annum luctus, etiam per unicum actum, amittit omnia bona, vel legata sibi ex liberalitate à marito relicta, sed post sententiam, "quia haec est pœna. At si post annum luctus fornicetur, nihil amittit; ratio est, quia jura loquuntur solum de anno luctus, cur ergo ad alios extendamus? Annum luctus jura civilia tanti faciunt, ac reverentur, ut si intra illum translatat vidua ad secundas nuptias, velint, p eam amittere legata sibi à vidibus

legibus q̄ Canonis est abrogata, quia exposci, crimen esse alijs notum, quia cuilibet soluto matrimonio inire, & re liberum est.

n Videatur omnino Sanc. de matr. li. 7. d. 91. n. 2. o Glōss. in auth. de rest. §. si. v. maligne. Cov. in 4. Decret. 2. p. c. 7. n. 12. p. l. 1. C. de secundis nuptijs. q̄ in c. fin. de secund. nuptijs, & ibi Innocent. num. 1. Hōssiensis. num. 8.

6. Denique, si maritus usumfructū vel legatum relinquat uxori, si castē non vivat, ante sententiam legatum amittit, etiam in conscientia, quia in eo casu, illa non est pena, sed conditio à marito requisita. Illud noto, hoc, castē vivere, excludere omnem illicitam copulam (non ergo secundas nuptias) etiam unam vel alteram (sic mihi viderur, licet sciam, aliter aliquibus videri.) imo etiam occultam. Ratio est, quia quamvis v. g. mentiri semel, non faciat mendacem, at in materia castitatis, præsertim respectu fæminæ, semel cecidisse, est non castē vixisse; conijee ex eo, quod si scrietur, usque ad mortem, ut inhonestata, reputaretur. Conijee rursus, quia si forte concipiatur, jam per novem menses, dum habet in utero, inhonestata merito habetur: imo & semper deinceps, filio illegitimo existente teste luxuriæ matris. Cum ergo unus causus, etiam occultus, ex se ferat conceptionem, & rotius viræ dedecus, causabit in casu nostro exclusionem à legato debito castē viventi. Dixi (in casu nostro) nam quando illud, castē vivere, exposcitur non ut conditio, sed in pœnam delicti, id quod ex verbis testatoris colligi debet, probabile est

exposci, crimen esse alijs notum, quia debet probari in foro externo, & requirit sententiam judicis.

r Molina, Sanc. Vasq. Dica. apud Di an. p. 10. t. 15. ref. 21. l Ros. Silvest. apud Sanc. li. 7. de matr. d. 91. n. 32.

Est nihilominus probabilis contraaria sententia, t idest, legatum reliquum uxori, si castē vixerit, intelligendum esse, non de turpitudine occulta, sed de ea, quæ alijs sit cognita; ita ut fœmina existimata tanquam honeste & castē vivens, possit sibi hī conscientia literari legatum. Ratio est, quia valde præsumi potest, virum respxisse ad honorem apud homines, non vero ad ipsam naturam turpitudinis. Idem propter eamdem rationē esse de ea, quæ communiter reputatur virgo, si virginis relinquatur legatum vel hereditas, probabiliter u docent non pauci. Multo magis, si non recipiendo legatum, deberet propria turpitudo palam fieri.

t Castropal. t. 5. dif. 4. p. 13. §. 7. cui adhærei Dian. p. 10. tr. 23. ref. 8. alios citans, licet contrariam dicat esse probabilem. vide etiam ib. tr. 15. re. 21. u Martin. de S. Joseph. Trullench. Layman, alijq. ab eod. Dian. cit. d. ref. 3. versu. confutatur haec opinio.

7. Porro non puto, illud (sic castē vivat) excludere omne peccatum contra castitatem. Vnde si polluatur, si impudicitangat &c. dummodo non sit copula, poterit x legatum consequi, quia, in locutione hominum communi, illud, castē vivere, excludit illicitas copulas, non vero ejusmodi ex se occultos turpitudinis actus. At que

q̄ id in cōscientia; nam in foro ex-
tero, si forte ad illud deducantur
eiusmodi impudici tactus, cum sint
vehementes conjecturæ de copula,
facile fēminam à legato & repellent.

x. SAGR. t. 1. CLA. l. 8. c. 2. num. 8. l.
SANE. ib. n. 39. a CASTR. t. 5. dis. 4. p.
13. §. 7. n. 20.

Copulam non perficiens.

8. Dubitamus tertio, an fornicans
incipita copula possit, & obligetur il-
lam incāptam non perficere, quamvis
ad sit periculum effusionis seminis ex-
tra vas? sed de hac re dicam,

u. INFR. c. 3. §. 5. n. 16.

Copula cum sponsa alterius.

9. Dubitamus quartò, an copula
cum sponsa alterius de futuro, sit forni-
catio, an adulterium? Respondeo,
esse fornicationem, x quia per spon-
salia nondum sponsus jus in sponsa
corpus consecutus est. contra, quia
hoc consequitur ad matrimonium, five consummatum, five etiam
tantummodo ratum, ideo tunc adul-
terium erit.

Ignorantia in fornicatione.

10. Dari posse ignorantiam invin-
cibilem circa præceptum non forni-
candi, saltem apud Barbaros, & in-
cultos, probabile γ est, quia non ad-
modum manifestè illud deducitur ex
principijs luminis naturalis.
lege citatos.

x. 1. AYOR. p. 2. li. 3. c. 9. r. 1. Fag.
l. c. in dec. c. 1. n. 14.

CAPUT SECUNDVM.

§. I.

De sacrilegio.

1. IN methodo sic & habes. Pergid-
mus ad sacrilegium, quod du-
plex in hac materia est. Alterum
quod contrahitur ex persona sacra, al-
terum ex loco sacro.

a. in Meth. exp. conf. li. 2. c. 7. §. 5.

Sacrilegium ex persona sacra.

Quoad primum, quod est, quando
aliquis, qui Deo per votum castitatis
se consecravit, adhuc turpia quæcum-
que, v. g. mollitiem, fornicationem
&c. non veretur admittere, certum
est, ut ex Methodo cap. 1. §. 8. præser-
tim nn. 52. constat, non oportere ex-
plicare, an semel, an plures castita-
tem voverit, quia id non addit diffe-
rentiam specialem.

3. Quæstio igitur supereft, an qui
violat votum solemne castitatis, id
explicare teneatur, an sit satis, sic fate-
ri: violavi votum castitatis; quod est
querere, an votum simplex, & sole-
me, (quod quidem solemne habet
tum profisi, tum Sacerdotes) diffe-
rentia specie?

4. Dico, esse probabilissimum, &
tutumque in praxi, non differre spe-
cie, atque adeo solemnitatem illam
voti non esse necessariο declarandum.

T 3

RATIO

